Spedizione in abbonamento postale
Poštnina plačana v gotovini

Prezzo - Cena Lir 0.50

Slovenski dom

Štev. 56. V Ljubljani, v torek, 10. marca 1942-XX Leto VII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Vojno poročilo št. 646:

Zmagoviti letalski napadi na Tobruk in Malto

Uradno vojno poročilo št. 646 pravi:

Na cirenajškem bojišču so bili angleški ogledniški oddelki, ki jih je podpiralo topništvo, odbiti zaradi takojšnjega in uspešnega delovanja naših oddelkov.

Osna letala so podnevi in ponoči napadala pristaniške naprave v Tobruku, povzročila so velika razdejanja in učinkovito zadela nasprotnikove ladje.

Med dnevno akcijo so italijanska lovska letala zapletla v boj mnogo močnejše angleške sile in omogočila povratek vseh bombnikov.

Eno angleško letalo je bilo sestreljeno, šest naših se ni vrnilo.

Tudi letališča na otoku Malti so skupine italijanskih in nemških letal znova napadle z najboljšimi uspehi.

Med angleškim poletom nad Egejske otoke je bil zadet en »Wellington« in je padel v morje; posadka, ki so jo sestavljali kapitan in šest letalcev, je bila zajeta.

Holandska Indija se je vdala Japoncem

Udaja zavezniške vojske na Javi — Japonci so zasedli prestolnico Birme Rangoon
Japonska izkrcanja na Novi Gvineji — Obrambne priprave v Avstraliji

Saygon, 10. marca s. Vlada holandske Indije je včeraj ob treh dala izjavo, v kateri sporoča, da je na letališču v Bandoengu pristalo japonsko letalo s posebnim odposlanstvom. Med tem japonskim odposlanstvom ter guvernerjem holandske Indije in nekaj častniki iz holandske vojske. Guverner holandske Indije je obljubil, da bo snoči po radiu dal svojim četam zapoved naj odložé orožje.

Tokio, 10. marca s. Japonsko vrhovno poveljstvo sporoča, da so japonske sile, ki so nastopale proti jedru holandskih čet pri Soerabiji in pri Bandoengu, prisilile nasprotnika k brezpogojni udaji. Zavezniška vojska je štela 93.000 holandskih, 5000 avstralskih, angleških in ameriških vojakov. Do udaje je prišlo 9. marca ob treh popoldne, devet dni zatem, ko so se japonske čete izkrcale na otoku Javi.

Bangkok, 10. marca s. V indijski prestolnici New Delhiju je bilo izdano uradno poročilo, da so se angleške čete umaknile iz bitmanske prestolnice Rangoona dne 7. marca

Tokio, 10. marca. s. Japonsko vrhovno poveljstvo poroča, da so japonske čete, ki nastopajo v Birmi, uničile močne angleške oddelke pri Rangoonu, zasedle mesto Pegu, nato pa so 8. marca dopoldne vkorakale v Rangoon, prestolnico Birme.

Po zasedbi Rangoona se je japonsko letalstvo polastilo štirih važnih letališč v okolici mesta.

Tokio, 10. marca. s. Glede na brezpogojno udajo preostalih holandskih čet na Javi poročajo naslednje podrobnosti:

Že 7. marca je holandski general Presman z belo zastavo prišel do japonskih bojnih črt pri Bandoengu. Ko so ga privedli k japonskemu vrhovnemu poveljniku, je prosil za premirje. Japonci so odgovorili, da sprejmejo le brezpogojno udajo. Naslednji dan popoldne je generalni guverner holandske Indije van Starkerbor priletel v Kalidiati, ki leži 50 km severno od Bandoenga. Sporočil je, da se bodo vse holandske sile, ki se še bojujejo na Javi, brezpogojno udale. Nato je po radiu dal svojim četam zapoved, naj prenehajo s sovražnostmi.

Sidney, 10. marca. s. Dopisnik lista »Sidney Herald« poroča, da so zavezniški oddelki izpraznili mesto Salamao na Novi Gvineji in da so pred odhodom uničili vse naprave. Včeraj ob 9 so japonske vojne ladje in letala bombardirale mesto Lae na otoku. Tudi to mesto so zavezniki izpraznili, ko so uničili vse važne naprave. Japonci so se na Novi Gvineji izkrcali samo 180 km od glavnega mesta Porth Moresby.

Rim, 10. marca, s. Avstralski general Gordon Bennet, ki je pobegnil z Malaje, je pri nekem sprejemu v Sidneyu imel govor, v katerem je dejal:

»Ko bomo srečali Japonce v Avstraliji, in zdaj sem trdno prepričan, da jih bomo srečali, vem, da se bo bojni duh avstralskega ljudstva pokazal v vsej svoji luči in dosegel, da bo sovražnik premagan. Ne bomo se udali, borili se bomo do smrti.«

Benet, ki je že imel priliko srečati Japonce na Malaji, pa je rajši šel na varno, je končal govor z besedami, da morajo Avstralci zadrževati japonska letala daleč od obljudenih pokrajin. Govoril je zatrdno kot človek, ki stvar pozna in dobro ve, kaj se ponavadi in po načrtu dogaja po obisku japonskih letalcev

Rim, 10. marca. s. Iz indijske prestolnice New Delhija poročajo, da je bil na mesto generala Huttona bil imenovan za vrhovnega poveljnika čet v Birmi divizijski general Alecander.

Mussolinijev Italijan ter poglavitne poteze v njegovem značaju

Berlin, 10. marca. s. Glavne značilnosti Mussolinijevega Italijana so: disciplina, vojaška mirnost in vedrost. O teh značilnostih, ki so vsa sad fašistične vzgoje, se lahko prepriča sleherni opazovalec in o njih so se prepričali nemški vojaki, piše romunski dopisnik lista »Deutsche Allgemeine Zeitung«, ki so se v zadnjih mesecih borili z ramo ob rami s fašističnimi tovariši v Sev. Afriki, v Rusiji in v Sredozemlju. Italijanski vojak se je povsod boril s čudovito požrtvovalnostjo in z veliko hrabrostjo. Bil je do skrajnosti discipliniran tudi v najtežjih trenutkih ter se je boril z neukrotljivo vztrajnostjo ter vzgledno žilavostjo. Treba je dodati še nekaj, kar je všeč našim vojakom in sicer to, da Italijan tudi v najbolj kritičnih trenutkih ohrani dobro voljo in je vedno pozoren. Kdor je poznai Mussolinijevega Italijana, je opazil, da je živahnost v kretnjah in besedah več kot zunanji znak. Italijan ljubi superlativo kot vsi Latinci, toda manj superlativno misli kot se navadno meni, in sicer neredko manj superlativno kot umerjeni Nemec. Ena izmed psiholoških zmot Chuchillovih je bila prav ta, da ni razumel prave narave Italijana, bistva njegovega temperamenta in značaja. Zaradi tega niso imeli prav nobenega uspeha svoječasni grobi manevri angleškega ministrskega predsednika. Disciplina in mirnost sta značilnost posameznika kakor tudi množice. Ko je bila bitka v Severni Afriki, katero so dobili ne samo vojaki, temveč ves italijanski narod, na vrhuncu in ko so močnejše sile sovražnika napredovale proti zapadu, je bilo zanimivo in poučno opazovati vedenje slehernega Italijana. Niti sence težke skrbi, temveč popoln mir in sicer mir, ki izvira iz popolne zavesti o lastni sili in veri v Ducejevo geslo: »Zmagali bomo!« Psihološki temelj tega zglednega miru je bilo prav »Zmagali bomo,« Ducejevo geslo, torej prepričanje o zmagi. In ne samo ukaz vodje, temveč tudi njegov zgled vzpodbujata k disciplini in k vedrosti. Kdo se je naučil bolj umetnosti ohranitve miru, ki je potreben pri reševanju velikih nalog kot Duce? To je mirnost močnih, ki so popolnoma prepričani, da bodo dosegli določene si cilje. In ker imajo to prepričanje, lahko potrpežljivo in vedro čakajo, kadar je potrebno, da dozorijo dogodki.

Nemško vojno poročilo:

Hudi obrambni in letalski napadi v srednji Rusiji

Hitlerjev glavni stan, 10. marca: Nemško vrhovno poveljstvo objavlja naslednje uradno vojno poročilo:

Na južnem odseku vzhodnega bojišča potekajo nadaljnji hudi obrambni boji. Tudi na drugih odsekih je sovražnik nadaljeval brezuspešne napade. Nekateri naši napadalni nastopi so imeli krajevne uspehe.

Pri letalskih napadih na sovražnikovo zaledje je bilo samo v valdajskem področju hudo zadetih 36 vlakov. Bojna letala so pri nočnih napadih na Ribinsk z bombami težkega kalibra zadela tudi tamkajšnjo letalsko tovarno.

V času od 6. do 8. marca so Sovjeti izgubili 62 tankov.

V Severni Afriki so bile odbite angleške ogledne čete. Uspešno so bile iz zraka napadene pristaniške naprave v Tobruku. Na letališču Gambut so bila na tleh uničena štiri angleška letala.

Podnevi in ponoči so bila bombardirana letališča na otoku Malti.

V boju proti Angliji so nemška letala zadnjo noč bombardirala z rušilnimi in zažigalnimi bombami Humber in Tyne. Nemška lovska letala so na angleški južni obali uničila 6 zapornih balonov in zažgala neko majhno trgovsko ladjo.

Pri napadih angleških letal na zasedene zahodne pokrajine, med drugim tudi na Pariz, je bilo včeraj v bojih in po protiletalskem topništvu sestreljenih osem angleških letal.

Angleški bombniki so v noči na 9. marec napadli nekaj krajev v zahodni Nemčiji. Civilno prebivalstvo je imelo malenkostne izgube. Več javnih zgradb je bilo poškodovanih. Štiri napadalna letala so bila sestreljena.

Rim, 10. marca. s. Poporočilih iz vojaških krogov so sovjetske sile jugovzhodno od Ilmenskega jezera zaradi napadov močnih skupin nemških bojnih in strmoglavskih letal imele zelo krvave izgube. Predvčerajšnjim so stotine ton rušilnih bomb letele na ruske postojanke. Vsak boljševiški napad je kakor zmeraj spodletel. Nemci pa so v protinapadih zavzeli nekaj krajev. Nemška letala so poleg tega napadla tudi sovjetska letališča in uničila mnogo letal. Prav tako so uspešno obdelovala sovjetske oskrbovalne zveze. Na srednjem odseku so nemške letalske sile hudo bombardirale sovjetske topniške postojanke. Med drugim je bila uničena tudi neka baterija protiletalskega topništva. Letala so še razdejala 55 motornih vozil in 70 hiš, v katere so se bili vgnezdili boljševiki in imeli zalogo voinega blaga. Uničena je bila tudi važna železniška tirnica in na vsem srednjem odseku je bilo poškodovanih 36 vlakov, napolnjenih s četami in orožjem.

Madžarske dolžnosti pri bližnji spomladanski ofenzivi Osi

Budimpešta, 10. marca. s. Neupogljivost madžarskega ljudstva je povzeta v eni sami besedi: zmagati, piše list »Hetoe«. Zmagati z državami Osi nad boljševizmom, ki ograža vero in rodbino. Vse madžarsko ljudstvo se pripravlja, da bo v bližnji pomladi z vsemi svojimi silami sodelovalo pri veliki ofenzivi. Od izida vojne je odvisna bodočnost Madžarske n njene neodvisnosti. Ni dvoma, da bo Os zmagala, če bo vsak madžarski državljan izpolnil svojo dolžnost tako kakor jo izpolnjujejo državljani Italije in Nemčije. Evropa bo potem videla prihajati novo dobo miru, pravičnosti in blagostanja. Madžarsko ljudstvo, ki ga navdihujejo protiboljševiške ideje, izvirajoče iz nacionalističnega gibanja, ki ga je začel regent Horthy, namerava s fašizmom in narodnim socializmom korakati do zmage ter sodelovati pri uvedbi nove Evrope.

Pooblastila za uničevanje javnih naprav v Avstraliji

Rim, 10. marca. s. Agencija Reuter poroča iz Melbourneja, da so avstralske vojaške oblasti dobile dovoljenje, da lahko popolnoma uničijo ceste, železnice, prekope, vodovodne naprave, letališča, pristajališča in ladjedelnice ter tovarne za orožje povsod, kjer bi se jim zdelo potrebno.

Novi angleški minister Cripps o bodočnosti vojne

Rim, 10. marca. s. Novi angleški pravosodni minister Stafford Cripps je imel govor na dan štednje in dejal med drugim:

»Mračni izgledi, ki se kažejo na obzorju in ki bodo postali še bolj črni, preden bo zasijala zora, nam ne bodo vzeli poguma, če bomo storili vse, da obdržimo svojo trdno odločnost.«

Ko je govoril o štednji in o zapravljanju, je Cripps ostro obsodil sebičnost tistih, ki zapravljajo koristni prostor na trgovskih ladjah s tem, da prevažajo predmete, ki niso brezpogojno potrebni, namesto streliva, topništva in tankov, ki služijo za ohranitev toliko življenj.

Avstralija prosi pomoči v Angliji in v Združenih državah

Ženeva, 10. marca. s. Novice iz Londona trdijo, da bosta dva člana avstralske vlade takoj poslana v Združene države in v Anglijo, da bi zahtevala naj Angleži in Amerikanci takoj pošljejo pomoč Avstraliji. To nalogo bodo zaupali avstralskemu zunanjemu ministru in ministru za vojne dobave.

Za poveljnika španskih oboroženih sil v Maroku je bil imenovan general Orgaz, za načelnika štaba teh sil pa general Juan Batista Sanchez.

Zvezni tajniki poročajo Duceju

Rim, 10. marca. s. Včeraj se je v Palazzu Venezia pod Ducejevim predsedstvom nadaljevalo poročanje Zveznih tajnikov. Prisotni so bili vsi člani državnega vodstva. Poročala sta tajnika iz Trente in Bolzana.

Vojne izgube v februarju

Izgube v mesecu februarju in izgube, ki niso naštete v prejšnjih seznamih, za katere so zdaj dospele listine in imenski popisi, so:

Vojska in milica: V Severni Afriki: padlih 268, ranjenih 398, pogrešanih 2112.

Rusija (peti seznam): padlih 40, ranjenih 723, pogrešanih 7.

Balkan: padlih in umrlih za ranami 234, ranjenih 267.

Mornarica: padlih 79, ranjenih 81, pogrešanih pa 124.

Letalstvo: padlih 54, ranjenih 57, pogrešanih 23.

Predsednik madžarske vlade Bardossy — odstopil

Budimpešta, 10. marca. s. Predsednik madžarske vlade, Bardossy, ki so ga na nasvet zdravnikov spravili v neko zdravilišče, je odstopil. Državni upravitelj Horthy je sprejel voditelje vladne stranke ter najuglednejše zastopnike obeh zbornic. Sestava nove madžarske vlade bo razglašena še danes in kaže, da bo nova vlada danes tudi že stopila pred zbornico.

Budimpešta, 10. marca. s. Državni upravitelj Horthy je sprejel odstop prvega župana v prestolnici, Karafiata, ter imenoval na njegovo mesto poslanca Homonaya.

Navdušenje nad nemško zasedbo v baltiških deželah

Berlin, 10. marca. s. V baltskih deželah objavljajo zdaj spomenice znamenitih oseb, po katerih je vidno navdušenje prebivalstva v Litvaniji, Letoniji in v Estoniji, da se je rešilo boljševiškega jarma.

Ena teh spomenic poudarja, da so boljševiki kmetijstvo docela ugonobili, saj so pred svojim begom odpeljali vse najboljše stroje. Poleg tega navaja, da so bile stotine nedolžnih zaprte in poslane v sibirsko izgnanstvo ali pa kar umorjene. Najboljši dokaz hvaležnosti baltskih ljudstev se vidi po tem, da se jih je mnogo tisočev prostovoljno priglasilo za skupno evropsko borbo proti boljševizmu. P tem je jasno, da prebivalstvo baltskih dežel ni pozabilo grozne boljševiške strahovlade. Zdaj so grozote minile in ura nove dobe pod vodstvom in zaščito Nemčije je prišla, ki bo tem deželam dala varno bodočnost.

Napadi angleških podmornic na grške ladje

Atene, 7. marca. s. Te dni so Angleži izvedli dva podla napada na grško civilno prebivalstvo. Dne 2. marca je neka angleška podmornica torpedirala blizu grške obale grški čoln, ne da bi posadko prej obvestila o svojem namenu. Napad je bil izveden iznenada in je zahteval človeške žrtve in ranjence, med katerimi je bilo tudi mnogo žensk in otrok.

3. marca ob štirih popoldne je 18-tonsko motorno jadrnico »Prodeomos«, na kateri je bilo poleg posadke še 24 potnikov, začela obmetavati z granatami angleška podmornica, ki se je nenadno pojavila na površju in ki je takoj nato, ko je izstrelila pet topovskih granat, spet izginila pod morje. Motorna jadrnica je lahko prispela v pristanišče na nekem otoku, kjer so krajevne oblasti ob sodelovanju s poveljnikom italijanskih čet posvetile vso svojo skrb žrtvam. Podli napad je zahteval smrt 10 potnikov, drugi pa so bili ranjeni.

Prepoved stavk v Združenih državah

Buenos Aires, 10. marca. s. Novice iz Newyorka pravijo, da bo vlada prihodnje dni izdala odlok, ki bo določal stroge ukrepe zoper stavke. Stavke bodo za ves čas vojne prepovedane.

Vesti 10. marca

Za glavnega ravnatelja italijanskega tiska je bil imenovan odlični časnikar in bivši podtajnik fašistovske stranke Fernando Mezzaromma.

Turške oblasti so uvedle preiskavo o primeru atentata na nemškega poslanika v Ankari von Papena. Nemško vlado o poteku preiskave sproti obveščajo.

Quisling, predsednik norveške vlade, je imel na nekem zborovanju govor, v katerem je obsojal poprejšnjo norveško politiko ter dejal, da je Norveška zdaj pretrgala vse vezi z bogataškimi državami in da hoče postati važna sodelavka pri evropskem redu, kakor ga ustvarjata Italija in Nemčija.

V Avstralijo je dopotoval predsednik vlade v Holandski Indiji s 14 svojimi sodelavci. Vlada je potovala z letalom.

Škofovsko oblast v Poli je prevzel novi škof msgr. Raffaele Radosi, ki ga je ljudstvo toplo pozdravilo.

Švedskega kralja Gustava bodo po nasvetu kirurgov operirali, ker že dalj časa trpi zaradi obolenja obisti.

Roosevelt je izdal odredbo, po kateri ne sme nobeno letalo leteti nad njegovim posestvom v Hydeparku in čez določeni del v državi New Yorka.

Da ne bodo naši naročniki v zmoti in ne bodo pošiljali nepotrebnih relkamacij, jih obveščamo, da včeraj, v nonedeljek 9. marca »Slovenski dom« ni izšel.

V Mehiki so dijaki priredili velike demonstracije proti vladi. Hoteli so priti do predsedniške palače in zahtevati od predsednika republike, Camache, odstavitev prosvetnega ministra. Prišlo je tudi do spopadov, v katerih je bil ubit en policijski podčastnik, 8 dijakov pa je bilo ranjenih.

Na Atlantiku je bil potopljen 4767 tonski norveški parnik »Taurus«, ki je bil v angleški službi.

Ker so bile nedavno odposlane portugalske čete iz Mozambika na otok Timor, je včeraj odšlo 500 mož posadke iz Lizbone v portugalsko kolonijo Mozambik. Od teh čet se je poslovil sam ministrski predsednik Oliver Salazar, kar sicer ni običajno in je povzročilo v portugaski javnosti veliko pozornost.

26 milj od angleškega otoka Saint Vincent na Karibiškem morju je bila torpedirana in potopljena 9755 tonska petrolejska ladja »Univaleco«. Posadka se je reševala v dveh rešilnih čolnih, od katerih pa je dosegel obalo le eden z več mornarji.

Japonsko vrhovno poveljstvo poroča, da so japonske mornariške edinice, ki plujejo v vodovju Holandske Indije in na Indijskem oceanu, od 1. do 8. marca potopile odnosno poškodovale 52 sovražnih ladij s skupno tonažo 210.000 ton.

Do danes še vedno ni znana usoda 130 japonskih državljanov, ki so jih ameriške oblasti ob začetku vojne na otoku Mindanao zaprle. Ko so Japonci zasedli Zamboango, so rešili iz ujetništva samo 69 japonskih žena, verjetno pa je, da so ameriške oblasti ostale japonske civilne ujetnike dale odpeljati v mesto Cotabato v srednjem delu otoka Mindanao.

Iz Bolgarije prihajajo v Solun dnevno prevozi živil, ki jih razdeljujejo prehranjevalnim uradom v Makedoniji za prehrano prebivalstva, ker je to v veliki stiski.

Glede sestanka med turškim ministrskim predsednikom Saydamom in iranskim poslanikom Husnujem sodijo v političnih krogih, da mu je iranski poslanik poročal o resnem notranjem položaju v Iranu.

Preiskava o atentatu na Papena je zaključena in danes pričakujejo uradno poročilo o tej stvari.

Povzročena škoda po angleških bombnikih, ki so jo prizadeli v porcelanski tovarni v Sèvresu, znaša 50,000.000 frankov. Med uničenimi predmeti je bilo tudi dragoceno posodje, namenjeno za državnega poglavarja maršala Petaina.

Angleške oblasti so izdale zelo stroge ukrepe proti vsem, ki bi po nepotrebnem tratili papir ali ga odmetavali, namesto da bi ga izročali posebnim državnim skladiščem. Prekrške bodo kaznovali z zaporom do 2 mesecev in globo do 1000 funtov sterlingov

Vremenski režim 40 mučenikov prihaja

Ljubljana, 10. marca.

Danes godujejo 40 mučeniki, ki so v posebnih číslih pri našem kmetovalcu in vseh ljudskih vremenarjih, kajti 40 mučeniki so nekak vremenski mejnik, ko se vreme preobrača za daljšo dobo in s katerim potem kmetovalec računa, ko se začenjajo prva pomladanska poljska dela.

»Kakršno je vreme na dan 40 mučenikov, takšno ostane 40 dni.« pravi star vremenski izrek, ki navadno splošno drži.

Davi je znašala v mestu po zatišjih jutranja najnižja temperatura las nad ničlo, zunaj v okolici pa pod ničlo in je na cestah pomrznilo, ko je bilo v mestu blato in talno. Je nekoliko oblačno, ali bolje megleno in kaže, da bo dan splošno lep in mogoče tudi sončen, kajti že včeraj se je popoldne prikazalo za dobro uro sonce. Bližamo pa se drugače že prvemu pomladanskemu dnevu.

Nekaj letošnje vremenske bilance! Bila je res huda zima in v pogledu mraza še hujša ko leta 1929, ki je glede snežnih katastrof ohranjeno med ljudstvom v živem in trdnem spominu. Letos smo 23. januarja dosegli rekorden mraz, ko je bila v mestu zaznamovana najnižja jutranja temperatura — 25.4° C, v Trnovem pa ta dan celo — 28.5° C. V letu 1929 pa je zavladal najhujši mraz od 6. do 20. januarja in je bila 13. januarja dosežena najnižja jutranja temperatura — 21° C. Torej letos pač za nekaj stopinj hujši mraz!

V januarju smo imeli letos 12 snežnih dni in je bilo v Ljubljani na meteorološkem zavodu zaznamovano za 33.7 mm padavin, v letu 1929 pa je bilo januarja samo 10 snežnih dni s 73.9 mm padavinami, torej je bil ta januar napram letošnjemu glede snežnih meteže v mnogo hujši. Letošnji februarja pa je zaznamoval kar 20 snežnih dni s 89.3 mm padavinami, ko je nasprotno bil februar leta 1929 glede sneženja nekoliko zmerneiši in imel samo 11 snežnih dni s 39.4 mm padavinami. Takrat je posebno močno in nepretrgoma snežilo od 14. do 16. februarja. Kronist je kratko zapisal: »Nepretrgoma cele dneve!« Nato pa je takrat pritisnil hud mraz od 16. do 25. febr., tako hud, da so se pojavljala posebna vremenska znamenja. Februarja je bila najnižja temperatura —22.4° C. Letos pa je bila 13. febr. najnižja temperatura —16.2° C. Najvišja 7.4° C pa je bila dosežena 28. februarja.

Meteorološki zavod sedaj prejema od posameznih vremenskih opazovalnic, ki so postavljena v Ljubljanski pokrajini, kratka vremenska poročila o višini snega in stanju padavin. Splošno navajajo poročila, da je bila snežna plast visoka od 0.50 m do 2 m. Najvišja snežna odeja v ravnini je bil pač v Babinem polju, ki je znano po močno deževnih in nato močno suhih mesecih. Navadno tam pritisne huda suša poleti tako, da polja slabo obrode. V Babinem polju je vremenska opazovalnica zaznamovala letos 19 snežnih dni s padavinami 164.8 mm. Prav dne 18. februarja je ta opazovalnica v ravnini namerila 183 cm visok sneg, dne 25. februarja pa najvišjo plast 185 centimetrov. Po tamkajšnjih gozdovih, pravijo, pa je bilo snega ponekod do 3 m na visoko.

Enotni obed v gostinskih obratih

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino odreja na podstavi člena 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291, glede na svoje naredbe z dne 7. oktobra 1941-XIX št. 124, z dne 29. oktobra 1941-XX št. 140 in z dne 15. decembra 1941-XX št. 177 in

smatrajoč za umestno, spremeniti doslej veljavno ureditev porabe živil:

Čl. 1. V gostinskih obratih se uvaja enotni obed za večerjo ob sobotah ter za kosilo in večerjo ob nedeljah.

Čl. 2. Enotni obed je sestavljen takole:

a) testenine v juhi ali same, b) obrok sočivja ali zelenjave, c) obrok sadja, pri čemer je izključena postrežba z mesom kakršne koli vrste in priredbe, z ribami, z jajci ali s sirom.

Čl. 3. Razveljavlja se točka e) člena 3. naredbe z dne 7. oktobra 1941-XIX št. 124 o prepovedi oddajati ob sobotah, nedeljah in ponedeljkih juhe s testeninami ali rižem ali z drugimi racioniranimi živili za zakuho.

Čl. 4. Cene za obede iz naredbe z dne 29. okt. 1941-XX št. 140 se znižujejo sorazmerno z manjšo vrednostjo obroka iz točke b) gornjega člena 2., kolikor se nanašajo na jed s prilogo iz člena 2. naredbe z dne 7. oktobra 1941-XIX št. 124.

Čl. 5. Člen 1. naredbe z dne 15. decembra 1941-XX št. 177 se spreminja takole:

Meso se sme prodajati ob naslednjih dnevih: ob sobotah in nedeljah: goveje meso (vštevši telečje); ob ponedeljkih, torkih, sredah in četrtkih: gnjati, prekajeno svinjsko meso, tlačenke in klobase vobče, konjsko meso in perutnina; ob torkih: sveže svinjsko meso, ovčje in kozje meso; ob vseh dneh v tednu: drobovje, kunčje meso, dlakasta in pernata divjačina.

Čl. 6. Prvi odstavek člena 4. naredbe z dne 15. decembra 1941-XX št. 177 se spremeni takole:

Restavracije, gostilne in krčme in drugi gostinski obrati smejo oddajati jedila pripravljena z mesom, samo ob dneh iz gornjega člena 5, ko je dovoljena prodaja take vrste mesa, izvzemši pri večerjah ob sobotah ter pri kosilu in večerji ob nedeljah, za katere je po predpisih člena 2. te naredbe prepovedana postrežba z mesom kakršne koli vrste in priredbe.

Čl. 7. Vse tej naredbi nasprotujoče ali z njo ne združljive določbe se razveljavljajo.

Čl. 8. Za kršitve določb te naredbe se kaznujejo, če ni dejanje huje kaznivo, prodajalec in kupec, kakor tudi obratovalec gostinskega obrata in gost upravno po posebnem postopku, določenem v naredbi z dne 26. januarja 1942-XX št. 8, v denarju od 100 do 1000 lir, v hujših primerih pa z zaporom do dveh mesecev. Poleg tega se lahko odredi tudi začasni ali trajni odvzem obrtne pravice.

Čl. 9. Ta naredba stopi v veljavo dne 14. marca 1942-XX.

Ljubljana, 5. marca 1942-XX.

Visoki komisar **Emilio Grazioli.**

Območje zdravstvenih občin spremenjeno

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino odreja na podstavi člena 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291, glede na zakon bivše jugoslovanske države o zdravstvenih občinah z dne 27. februarja 1930, smatrajoč za potrebno, da se spremeni območje nekaterih zdravstvenih občin v okrajih Črnomelj in Kočevje in po dobljenem mnenju pokrajinskega zdravstvenega sveta:

Čl. 1. Zdravstveni občini Stari trg pri Črnomlju se priključita občini Dragatuš in Vinica s sedežem uradnega zdravnika na Vinici.

Zdravstveni občini Fara pri Kostelju se priključi občina Kočevska Reka s sedežem uradnega zdravnika v Novih selih.

Čl. 2. Ta naredba stopi v veljavo z dnem objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, 3. maja 1942-XX.

Visoki komisar **Emilio Grazioli**

J. R. Capablanca, bivši svetovni šahovski prvak, umrl

Iz Lizbone je prišla vest, da je v Newyorku umrl bivši svetovni šahovski prvak J. R. Capablanca. Novica bo gotovo pretresla ne le vse ljubitelje kraljeve igre, marveč tudi tisoče in tisoče po vsem svetu, ki so ga le zdaleč poznali kot nespornega gospodarja na šahovskem polju.

J. R. Capablanca se je rodil l. 1889 v Havani na Kubi. Že kot deček je kazal odlične sposobnosti za težko igro. Kmalu je stopil na mednarodno bojišče in dokazoval, da ne bo dolgo, ko bo zasedel šahovski prestol. Po svetovni vojni ga je po dvoboju z dr. E. Laskerjem res zasedel. Ves ta čas pa je igral s tolikim uspehom, da je veljal za nepremagljivega mojstra.

Njegova igra je bila preprosta, natančna in se je vedno držala nekih jasnih osnovnih načel, ki jih je orisal tudi v svoji knjigi »Chess Fundamentals« — »Šahovske osnove«. Slog njegove igre je bil tako prozoren in čist, da so ga nekateri lepo primerjali z Mozartovo glasbeno umetnostjo.

Šele l. 1927. mu je izvil šahovsko žezlo genialni A. A. Aljehin, ki ga je prvikrat po dolgem šahovskem dvoboju v Buenos Airesu premagal. Poslej se je Capablanca vseeno še zelo uspešno udejstvoval, a njegova velika slava je jela bledeti spričo čudovite notranje moči Aljehinove šahovske nadarjenosti, ki se je razvijala v vsej moči in lepoti, tako da je Capablancova igra dajala že nekak priokus jalovega računanja brez velikih domislic.

Kljub temu pa je bil Capablanca tako velik mojster, da bo stoletja veljal za eno najvidnejših zvezd na šahovskem nebu.

Novice iz Države

Duceju in Fašistični vladi so ob priliki smrti vojvode d'Aosta poslali brzojavno sožalje: maršal Göring, maršal Antonescu, madžarski ministrski predsednik Bardossy, bolgarski ministrski predsednik Filov, albanski ministrski predsednik Merlica Kruja, vlada Hrvatske Države, predsednik grške vlade, general Tsolacoglu, Republika San Marino, španski zunanji minister, argentinski zunanji minister, japonski poslanik, čilski poslanik in poslanik Mandžukua polkovnik Moriakira, japonski vojaški pribočnik v Rimu in številne druge osebnosti.

Na predlog italijanskega finančnega ministra Riccardija bo določenih več študijskih štipendij v počastitev pokojnega vojvode d'Aosta, ki bodo nosile njegovo ime. Štipendije so namenjene višjim kolonialnim študijam. Zanje se bodo predvsem lahko potegovali bojevniki, sinovi bivših bojevnikov in afriških naseljencev.

Pristojne rimske oblasti so izdale uredbo, po kateri bo treba prijaviti vse kopalniške bakrene ogrevalnike.

Posebni tečaji za vzgojo igralskega naraščaja pri filmu. Vojni časi so prinesli veliko povpraševanje po filmu in vseh zahtev domača izdelava ni mogla pokriti. Zavoljo tega je dobila uprava kinematografije dovoljenje, da odpre posebne dvoletne tečaje za izurjenje filmskih igralcev in igralk, dalje tečaje za utrjenje režiserjev, izurjenje fotografov in tehničnih delavcev in še več drugih naprav, s katerimi bodo skušali pridobiti za film čim več strokovno izvežbanih ljudi. Vsi ti tečaji bodo gotovo imeli obilo priglašencev, ker bo pri organiziranju sodelovala tudi stranka.

Ribnica

Osebna vest. Na okrajno sodišče v Ribnici je dodeljen izprašani sodniški pripravnik g. Majdič Tone. Na novem službenem mestu želimo gospodu največ uspehov!

Nov sneg v Ribniški dolini

Ribnica, 8. marca.

Že smo pričakovali, da izgine zadnji sneg, kljub temu, da ga je bilo še precej, saj ga je spomladanski jug pridno topil, da so vode zelo narasle pa nas je nepričakovano presenetilo novo vreme. Pod Brežami so se po poljih pričele zbirati vode, da je bil dohod do vasi, razen po cesti, nemogoč. Iz Ribnice in vasi so pridno pospravljali sneg z dvorišč in cest, kmetje pa so hiteli voziti gnoj s sanmi na oddaljeno polje, med tem, ko so na Dolenjskem že pričeli s pripravami za spomladansko delo.

Prišel pa je nepričakovan vremenski obrat. Zapihal je sever in živo srebro je zdrknilo do —7 stopinj. Tla so postala nevarno ledena, tu pa tam pa je rosil dež ali pa je padal sodrag. V soboto proti večeru pa je že pričelo snežiti, danes zjutraj smo zopet vstali ob novem snegu. Temperatura je ponovno padla. Sneg upamo, da se ne bo obdržal dolgo časa, ker nas čaka še mnogo spomladanskega dela!

Venezia na čelu tabele – Roma je zdrknila na 3. mesto

V nedeljo so po vsej kraljevini odigrali 19. kolo za državno nogometno prvenstvo. — Tekme postajajo od nedelje do nedelje bolj zanimive, posebno velika gneča je na vrhu tabelice, ker je veliko moštev, ki drug od drugega ne zaostajajo mnogo. Največje zanimanje je bilo za dve nedeljski tekmi, in sicer za srečanje med Milanom in Juventusom v Milanu in za srečanje med Genovo in Romo v Rimu. Do pretekle nedelje je Roma še nekam krepko vodila, čeprav sta ji bila kar dva sotekmeca zelo blizu in sta zaostajala samo za eno točko. V zdnjih tekmah postaja zelo nevaren tekmec Juventus, ki pobira točko za točko, to nedeljo pa je dosegel le polovični rezultat, kar morda niti sam ni pričakoval. Milano mu je na domačih tleh nudil precejšen odpor in vsak je dobil polovico izkupička. Če bi Juventus zmagal, bi se še bolj nevarno približal vrhu, kakor pa se je že. Dozdaj vodeča Roma je morala na domačem igrišču kloniti pred gostom iz Genove. Genova je tokrat zaigrala z neverjetno voljo do zmage. Tempo je bil peklenski. Zmagali so vztrajnejši. S tema dvema koncema iger pa je bilo predvsem pomagano Veneziji, ki je tudi dozdaj tesno sledila Romi. Preskočila je dva kluba in se vsaj za teden dni vsidrala na čelo prvenstvene tabele. Tudi Torino se je dobro odrezal, saj je na domačih tleh premagal Livorno, sicer tesno, vendar pa je dobil obe točki in s tem zaseda drugo mesto. Venezija in Livorno imata sicer enako število točk, vendar pa ima Venezija boljšo razliko v golih. Tudi Triestina je dosegla na domačem igrišču le polovičen uspeh proti žilavi Modeni. Najbolj bo občutila nedeljski izgubljeni točki pač Roma, ki se bo morala zelo potruditi, če bo hotela zavzeti primat. Trije ali štirje klubi so ji tik za petami in to je nevarno. Vsaka le ena sama izgubljena točka je za vsakogar že dragocena.

Rezultati tekem:

Firenze — Fiorentina : Lazio 3 : 1 (1 : 1),
Genova — Ambrosiana : Liguria 1 : 0 (0 : 0),
Torino — Torino : Livorno 1 : 0 (1 : 0),
Trieste — Triestina : Modena 1 : 1 (1 : 0),
Venezia — Venezia : Napoli 4 : 1 (1 : 0),
Bergamo — Bologna : Atalanta 2 : 0 (1 : 0),
Milano — Milano : Juventus 1 : 1 (0 : 1),
Roma — Genova : Roma 2 : 1 (0 : 0).

Stanje v tabelici pa je po nedeljskem kolu naslednje: Venezia in Torino po 26 točk, Roma 23, Genova 22, Juventus 21, Bologna, Lazio, Ambrosiana 19, Milano, Atalanta, Liguria, Triestina, Fiorentina 17, Livorno 16, Napoli 14 in Modena 12 točk.

Švica : Francija 2 : 0

V nedeljo sta se srečali na zelenem polju švicarska in francoska državna nogometna reprezentanca. To je bila za Švicarje letos že druga njena preizkušnja. Po sijajni zmagi, ki so jo Švicarji zabeležili na Dunaju proti Nemčiji, so tudi zadnjo nedeljo potrdili sloves švicarskega nogometa. V Marseillu so odpravili francoskega nasprotnika z dvema goloma razlike. Rezultat tekme je bil postavljen že v prvem polčasu, ko je Švicarjem dvakrat uspelo potisniti usnje v mrežo. V drugem delu igre so se Francozi žilavo branili, tako da razigrani Švicarji niso mogli doseči niti enega gola več.

Prvi uspehi Gradjanskega v Švici

Gradjanski : Young Boys 4:1. Kakor smo že med našimi športnimi vrstami objavili našim čitateljem, je zagrebški Gradjanski odpotoval ob koncu preteklega tedna na osemdnevno gostovanje v Švico. Z moštvom Gradjanskega je odpotovalo tudi nekaj najbolj vnetih navijačev Gradjanskega, ki imajo za takšno pot tudi dovolj denarja seveda. Že v soboto je nastopil Gradjanski v Bernu proti znanemu moštvu Young Boys. Tekma je bila zanimiva in napeta. Gradjanski je zmagal z ne preveč veliko težavo z 1:4. Najbolj uspešen mož na s snegom pokritem igrišču je bil Wölfl, ki je sam dvakrat potresel mrežo, dočim sta z golom prispevala k rezultatu še Lešnik in Antolkovič. Gledalcev se je kljub hladnemu vremenu zbralo nad 7000, ki so bili z igro gostov zelo zadovoljni.

Gradjanski Luzern 4:0. Že v nedeljo je Gradjanski prispel v Luzern, kjer je nastopil proti domačemu klubu istega imena. Tudi tokrat je Gradjanski ponovil svojo odlično igro in premagal Luzern s 4:0. Gradjanski je odšel na turnejo s svojimi najboljšimi igralci razen Glaserja, ki je moral ostati zaradi bolezni doma. Zastopal ga je vratar Urch prav uspešno, vsaj kakor je mogoče sklepati po prvih dveh igrah. Na programu ima Gradjanski še dve tekmi, nakar se bo vrnil v Zagreb.

Beneševo opereto »Sveti Anton, vseh zaljubljenih patron« bodo peli drevi ob 17 za red B. Delo ima tri dejanja. Besedilo sta napisala Armand in Balda. — Dirigent: Rado Simoniti, koreograf: inž. P. Golovin.

Sliko presv. Srca Jezusovega v vsako slovensko hišo! Kupite jo, stane le 3 lire!

Glas iz Blata pri Dolenji vasi

Dolenja vas, 9. marca.

Iz naše vasi pod Veliko goro se redko oglasimo v časopisju in tudi redko kje drugje. Naše hiše čepe pod gorskim pobočjem v zatišju gozdov in sadnega drevja, precj daleč od ceste, hrupa in vseh nevšečnosti. In ta mir nam daje zadovoljstvo, da v skromnosti preživljamo te čase. Sedaj pozimi, ko niso mogli lantje in možje zaradi visokega snega na delo v goro, pa se grejemo ob zapečkih in beremo stare, lepe Mohorjeve knjige, ob večerih pa še naš »Slovenski dom«. Vsa vas ga rada bere in če ga v kateri hiši ni, se ga pridno izposojujejo. List nam je postal res ljub in težko ga pričakujemo, če ga kakšen zadržek ustavi, da pride dan kasneje. Prav radi beremo tudi lepo »Slovenčevo knjižnico«.

Zadnje dni je močna odjuga pobrala precej snega, ker pa ga je mnogokje kar čez meter, ne bo tako kpmalu izginil. Včeraj je zapadel nov sneg in zimo spet podaljšal tako, da nas čakajo že skrbi zaradi drv in kurjave, četudi smo takorekoč v gozdovih, v katere še sedaj ne moremo. V dolini pod Rakitnico se že zbira voda in jo bo kmalu zalila.

Upamo, da ne bo nikjer zamer, če izrečemo danes tudi par besed o našem naselju — s 14 hišami — in hišnimi tablicami treh vasi — Blate, Dolenja vas in Kot. Če pride popotnik v naš kraj se res ne spozna. V vasi imaš kar dve hiši s številko 8 in sicer drugo ob drugi: na eni Blate, na drugi pa že Kot, na koncu naselja pa že Dolenjo vas. Prav bi bilo, če bi naše hiše imele tablice s številkami naše vasi Blate, ker tako imenujemo naše naselje, četudi so hiše s tablicami Kot in Dolenja vas.

Earl Derr Biggers 75

ČRNA KAMELA

»Posadite me do jutri zjutraj za zapahe!« je nadaljeval Smith. »Nikar me ne mečite trdosrčno in neusmiljeno na cesto navzlic vsemu denarju, ki ga imam v žepu. Utegne me še kdo prijeti. Mislim čisto enostavno: Vtaknite me čez noč v kakšen varen kraj, ker bom smatral potem svoje račune, da bom jutri začel novo življenje, za bolj utemeljene, kakor pa se mi zde ta trenutek.«

»Z velikim zadovoljstvom!« je pritrdil šef. »Pojdite z menoj!«

Smith je pomignil Charlieju Chanu za slovo: »Gospod komisar, spomnite me jutri zjutraj na to, da sem vam še vedno dolžan deset centov.« Potem je stopil za šefom.

Charlie se je obrnil k Fyfeju. »Vas zdaj gotovo čakajo v gledališču! Iz vsega srca se vam zahvaljujem za temeljito izpoved.«

»Mr. Chan, če bi le mogli in ne dali v javnost tiste zadeve s Shelah...«

Charlie je odkimal. »Žal mi je, toda bojim se, da ne bo mogoče. Ta stvar je v neposredni zvezi z njeno usmrtitvijo.«

»Žal, razumeti moram!« je zastokal Fyfe. »No, na vsak način ste bili do mene zelo ter izredno pošteni in to rad priznam.«

Chan ga je z vljudnim priklonom popeljal do vrat.

Ko je ostal sam, se je detektiv brez misli zastrmel v strop. Takšnega ga je čez nekaj trenutkov našel šef.

»Torej,« je rekel šef, »je bilo Tarneverrovo pripovedovanje navadna laž. In vi ste vso svojo preiskavo gradili na tem in to za vas, Charlie, ni preveč laskavo spričevalo, da ste se dali tako potegniti za nos.«

Chan je prikimal. »Če bi imel čas, bi svojo glavo pokril in se od sramu splazil v kot. Toda še rajši pa bom sklenil, da bom pozabil svojo preteklost. Od tega trenutka naprej bo moja preiskava krenila v popolnoma drugačno smer...«

»Kaj mislite s tem — od tega trenutka dalje?« je vprašal njegov šef. »Stvar je končana, ali veste?«

»Mislite?«

»Prepričan sem. Zjutraj je Shelah pripovedovala vedeževalcu, da je umorila Dennyja Maya. Mayo je bil njegov brat. Zvečer so jo našli umorjeno. Kaj more biti preprostejšega kakor ta rešitev? Nemudoma bom odredil aretacijo Tarneverra.«

Charlie je odklonilno zamahnil z roko. »Ne, ne — — — brezpogojno odsvetujem! Vi popolnoma pozabljate na njegov alibi, ki je neomajen in trden kakor kamnit zid.«

»Moramo ga omajati! Očitno je zlagan! Mora biti zlagan! Ali lažeta starca, da bi ga zaščitila, ali pa ju je na kak način preslepil, kakor je bil potegnil vas...«

»To smatram za neverjetno!« je vztrajal Chan.

»Kaj je pa z vami, Charlie? Nikoli še nismo obravnavali tako jasnega primera. Ta nepomembna zadeva z alibijem...«

»Razen tega je tu še nekaj drugega!« ga je opomnil Chan. »Zakaj mi je rekel Tarneverro, da me bo še isti večer poklical, da bi prijel nekega morilca? Te besede gore v mojih možganih in jih ni mogoče kar tako pogasiti. Brezpogojno trdim, da vprašanje še ni rešeno.«

»Ne razumem vas, Charlie.«

»Ena stvar je na podlagi pripovedi mr. Fyfea nedvomno pojasnjena. Zdaj vem, zakaj mr. Tarneverro ni hotel, da bi jaz bral pismo Shelah Fane. Moral se je bati, da bi utegnil jaz pri tem odkriti, kako spretno zavito je bilo tisto, kar mi je pripovedoval o svojem sestanku s Shelah. Papirnata zgradba njegovih laži bi se utegnila sesuti. Na njegovo srečo pa je bilo pismo napisano tako, da je človek lahko dobil v njem le potrdilo za njegovo izpoved. ‚Prosim, pozabite, kaj sem vam danes zjutraj pripovedovala. Bila sem gotovo zmedena, čisto brez uma.‘ Iz tega je razvidel, da je bil udarec v obraz popolnoma nepotreben napor.« Premišljeval je. »Da, mr. Tarneverro je od vsega začetka zvijačno poskušal na vsak način zmešati niti preiskave. Pa navzlic temu ne verjamem, da bi bil on morilec.«

»Kaj pa potem mislite storiti?« je vprašal šef. »Le na stolu sedeti in skrbeti za dobro prebavo?«

»Na to pa nisem niti najmanj mislil!« je resno odgovoril Chan. »Mislim marveč na delo.«

»V kakšno smer? Saj nimamo nobenih izhodnih točk več!«

Charlie je potegnil briljantno zaponko iz žepa. »Tu jo imamo, vidite!« Pomolil jo je svojemu šefu. »Ali bi bili tako prijazni in si jo natančno ogledali?«

Šef si je ogledal okrasek. »Igla je na sredi odlomljena in verjetno je manjka polovica, mar ne?«

Charlie je pritrdil. »Brez dvoma manjka. In če najdemo manjkajoči del, nas bo naša vijugasta pot vendarle privedla k cilju.«

Šef je v zadregi pogledal. »Kako mislite?«

»Kako se je godilo, da se je igla zlomila? Ko je razbil uro, se je morilec obrnil okrog, da bi našel še kaj, s čimer bi ustvaril videz boja. Zato je potegnil orhideje z rame mrliča in jih pohodil s svojimi nogami. Ker pa se je zaponka držala z rožami vred ramena, je brez dvoma padla na tla. Verjetno se je njena konica zapičila pri neprevidnem delu v podplat čevlja in se tam odlomila. Ali je bilo tako in morilec tega ni opazil? Zelo verjetno. In potem bodo postale silno zgovorne ozke praske, ki jih je polno na podu vile tam ob obrežju. Takoj bom stekel tja in bom vse natančno preiskal.«

Šef je premišljal. »Gotovo bi bilo možno, da se je vse tako nekako odigralo. Prinesite mi dokaz, Charlie. Čakal bom na vaše sporočilo.«

Ko je odhajal iz hiše, je Chan zadel ob Kašima, ki je bil čisto obupan. »Mr. Smitha sploh ni več.«

»Vi ste odličen detektik!« je zamrmral Chan. »Smith je gori v celici! Charlie ga je že davno našel.«

Zakonik o delu

O korporativni državi in njeni ureditvi

I. Italijanski narod je organizem, ki ima cilje, življenje in sredstva za dejstvovanje, večja po moči in trajanju kot posameznikov, razdeljenih ali zbranih v skupine, ki ga tvorijo. Je moralna, politična in gospodarska enota, ki se uresničuje popolnoma v fašistični državi.

II. Delo v vseh svojih organizacijskih in izvršnih, razumskih, tehničnih in ročnih oblikah je socialna dolžnost. Zaradi tega in samo zaradi tega ga ščiti država.

Kompleks proizvodnje je enoten z narodnega vidika; njegovi cilji so enotni in se zadružujejo v blagostanju pošameznikov in v razvoju narodne moči.

III. Sindikalna ali strokovna organizacija je svobodna. Toda samo zakonito priznani in državnemu nadzorstvu podvrženi sindikat ima pravico predstavljati zakonito vso stroko delodajalcev ali delavcev, za katero je ustanovljen: ščititi jih napram državi in drugim strokovnim organizacijam interese; sklepati kolektivne delovne pogodbe, obvezne za vse pripadnike stroke, nalagati jim prispevke in izvrševati glede njih funkcije, ki bi jim jih izročil javni interes.

IV. V kolektivni delovni pogodbi dobiva svoj konkretni izraz solidarnost med raznimi faktorji proizvodnje s pomočjo pomiritve nasprotujočih si interesov delodajalcev in delavcev in z njih podreditvijo višjim interesom proizvodnje.

V. Delovno oblastvo je organ, s katerim država intervenira v regoulaciji delovnih sporov, pa naj gre za spor o držanju pogodb in ostalih obstoječih norm, ali pa naj gre za spor o ugotovitvi novih delovnih pogojev.

VI. Strokovna združenja, zakonito priznana, zagotavljajo pravno enakost med delodajalci in delavci, vzdržujejo disciplino v proizvodnji in delu in pospešujejo izpopolnitev.

Korporacije tvorijo enotno organizacijo proizvajalnih sil in jih celotno predstavljajo.

Zaradi tega celotnega predstavništva in ker so proizvajalni interesi narodni interesi, so korporacije zakonito priznane kot državni organi.

Kot predstavniki enotnih interesov proizvodnje morejo korporacije narekovati obvezne norme v ureditvi delovnih odnosov in tudi o ureditvi proizvodnje vedno, kadar imajo potrebna pooblastila od pridruženih združenj.

VII. Korporativna država smatra zasebno iniciativo na polju proizvodnje kot najbolj uspešno in najbolj koristno orodje v interesu naroda.

Ker je zasebna organizacija proizvodnje funkcija narodnega interesa, je organizator podjetja odgovoren glede usmeritve proizvodnje napram državi.

Iz sodelovanja proizvajalnih sil izvira med njimi medsebojna povezanost pravic in dolžnosti. Delojemalec, tehnik, uradnik ali delavec je aktivni sodelavec gospodarskega podjetja, katerega vodstvo pripada delodajalcu, ki je zanj odgovoren.

VIII. Strokovna združenja delodajalcev imajo dolžnost, pospeševati na vse načine povišanje, izpopolnitev proizvodnje in zmanjšanje stroškov. Predstavništva vseh onih, ki izvajajo kakšen svobodni poklic ali umetnost, in združenja javnih uslužbencev prispevajo k varstvu interesov umetnosti, znanosti in slovstva, k izpolnjevanju proizvodnje in v dosego nravstvenih ciljev korporativne ureditve.

IX. Poseg države v gospodarsko proizvodnjo se vrši samo, kadar manjka ali je nezadostna zasebna iniciativa ali kadar gre za politične interese države. Ta poseg lahko povzame obliko nadzorstva, pospeševanja in direktnega upravljanja.

X. V kolektivnih delovnih sporih sodna akcija ne more biti poskušena, če korporativni organ ni prej načel poskusa pomiritve.

V individualnih sporih glede razlage in uporabe kolektivnih delovnih pogodb lahko strokovna združenja posežejo vmes s svojimi uradi za pomiritev.

Pristojnost za take spore je prenesena na redno oblastvo z dodatkom prisednikov, določenih od interesiranih strokovnih združenj.

O kolektivni delovni pogodbi in o garanciji dela.

XI. Strokovna združenja so obvezana urejati s kolektivnimi pogodbami delovne odnošaje med strokami delodajalcev in delavcev, ki jih predstavljajo.

Kolektivna delovna pogodba se sklepa med združenji prve stopnje pod vodstvom in nadzorstvom osrednjih organizacij, razen možnosti nadomestovanja po združenjih višje stopnje v primerih, določenih v zakonih in pravilih.

Vsaka kolektivna delovna pogodba mora pod pretnjo ničnosti vsebovati točna določila o disciplinskih odnošajih, o poskusni dobi, o višini in načinu plačila in o delovnem času.

XII. Akcija sindikata, pomiritveno delo korporativnih organov in sodbe delovnega oblastva zagotavljajo odgovarjajočo mezdo normalnim življenjskim potrebam, možnostim proizvodnje in donosu dela.

Določitev mezde je podvržena katerim koli splošnim normam in poverjena sporazumu obeh strank v kolektivnih pogodbah.

XIII. Podatki, zbrani od javnih uprav, osrednjega zavoda za statistiko in od strokovnih združenj, zakonito priznanih, o pogojih proizvodnje in dela in položaju denarnega trga in izpremembe življenjskega načina delojemalcev, zbrani in izdelani po korporacijskem ministrstvu, bodo dali kriterij za prilagoditev interesov raznih strok in razredov med njimi in njih višjimi interesi proizvodnje.

XIV. Plačilo se mora izvršiti v najbolj odgovarjajoči obliki za potrebe delavstva in podjetja.

Kadar je plačilo določeno za akord in se vrši likvidacija akordov v dobah, daljših kot 15 dni, je treba dati odgovarjajoče petnajsterne ali tedenske predujme.

Nočno delo, nevsebovano v rednih periodičnih izmenjavah, se plača z višjim odstotkom v primeri z dnevnim delom.

Kadar je delo plačano po komadu, morajo biti akordne tarife določene tako, da bi bilo pridnemu delavcu z normalno delovno zmožnostjo dovoljeno doseči minimalni zaslužek poleg osnovne mezde.

XV. Delojemalec ima pravico do tedenskega počitka sovpadno z nedeljo.

Kolektivne pogodbe bodo uporabljale to načelo vpoštevajoč navodila obstoječih zakonov, tehnične potrebe podjetij in v okvirju teh potreb bodo skrbele tudi, da se spoštujejo civilni in verski prazniki po krajevnih izročilih. Delovni čas mora delojemalec točno in vestno izpolnjevati.

XVI. Po enem letu neprekinjenega službovanja ima delojemalec v podjetjih z neprekinjenim obratovanjem pravico do plačanega počitka v dopustu vsako leto.

XVII. V podjetjih z neprekinjenim obratovanjem ima delavec pravico v primeru prenehanja delovnega odnošaja zaradi odpusta brez njegove krivde do odpravnine v sorazmerju z leti službe. Taka odpravnina se mora dati tudi v primeru delavčeve smrti.

XVIII. V podjetjih z neprekinjenim obratovanjem prehod podjetja ne razreši delovne pogodbe in v podjetju zaposleno osebje ohrani svoje pravice napram novemu lastniku. Ravnotako tudi delavčeva bolezen, ki ne presega določenega trajanja, ne razreši delovne pogodbe. Poziv k vojaškemu službovanju ali k službi v prostovoljno milico za narodno varnost ni razlog za odpust.

XIX. Prekrški discipline in dejanja, ki bi motila redno delovanje podjetja, katera zagreše delojemalci, so kaznivi po težini opustitve z globo, s prekršitvijo dela in v hujših primerih s takojšnjo odpustitvijo brez odpravnine.

Podrobno bodo določeni primeri, v katerih lahko podjetnik naloži globo ali prekinitev ali takojšnjo odpustitev brez odpravnine

XX. Delojemalec, ki je na novo vzet v službo, mora biti na poskušnjo, za časa katere je obojestranska pravica do razrešitve pogodbe, z edinim plačilom odškodnine za čas, v katerem je bilo delo dejansko izvršeno.

XXI. Kolektivna delovna pogodba razširja svoje ugodnosti in svojo disciplino tudi na hišno delavstvo. Posebne norme bo izdala obvezno država v zagotovitev policije in higiene hišnega dela.

O namestitvenih uradih.

XXII. Država sprejema in nadzoruje pojav zaposlenosti in nezaposlenosti delavstva ter skupni indeks proizvajalnih in delovnih pogojev.

XXIII. Namestitveni uradi so ustanovljeni na paritetni podlagi pod nadzorstvom državnih korporativnih organov. Delodajalci imajo dolžnost sprejemati delojemalca s posredovanjem teh uradov. Delodajalcem je dana možnost izbire v okvirju vpisanih v seznamu s prednostjo za one, ki pripadajo stranki ali fašističnim sindikatom z ozirom na trajanje vpisa.

XXIV. Strokovna združenja delavcev imajo dolžnost izvrševati izbiralno akcijo med delavci, usmerjeno na to, da vedno bolj dviga tehnično zmožnost in nravstveno vrednost.

XXV. Korporativni organi nadzorujejo, da se upoštevajo zakoni o preprečitvi nezgod in o policiji dela po posameznikih, včlanjenih v povezanih združenjih.

O zavarovanju, pomoči, vzgoji in izobrazbi.

XXVI. Zavarovanje je visoka manifestacija načela sodelovanja. Delodajalec in delojemalec morata sorazmerno prispevati k njegovim bremenom. Država bo s posredovanjem korporativnih organov in strokovnimi združenji skrbela za koordinacijo in poenotenje, kolikor je največ mogoče, načina in zavodov zavarovanja.

XXVII. Fašistična država si stavlja v nalogo:

1. Izpopolnitev nezgodnega zavarovanja.
2. Izboljšanje in razširjenje porodniškega zavarovanja.
3. Zavarovanje zoper profesionalne bolezni in jetiko kot uvod v splošno zavarovanje proti vsem boleznim.
4. Izpopolnitev zavarovanja proti neprostovoljni brezposelnosti.
5. Uporabo posebnih zavarovalnih oblik za doto mladih delavcev.

XXVIII. Naloga delavskih združenj je zaščita njih predstavnikov v upravnem in sodnem poslovanju z ozirom na zavarovanje proti nezgodam in socialno zavarovanje.

V kolektivnih delovnih pogodbah bo določena, kadar bo to tehnično mogoče, ustanovitev vzajemnih bolniških blagajn s prispevki delodajalcev in delojemalcev, ki jih je upravljati po predstavnikih enih in drugih pod nadzorstvom korporativnih organov.

XXIX. Podpiranje lastnih predstavnikov, članov in nečlanov, je pravica in dolžnost strokovnih združenj. Ta morajo izvrševati naravnost svoje funkcije podpiranja in jih ne morejo poveriti drugim ustanovam in zavodom razen v svrhe splošnega značaja, ki presegajo interese posameznih strok.

XXX. Vzgoja in izobrazba, posebno strokovna izobrazba njih predstavnikov, članov in nečlanov je ena glavnih dolžnosti strokovnih združenj. Ta morajo stati ob strani v pomoč narodnim ustanovam Dopolavora in drugim vzgojnim iniciativam.

Že preteklega oktobra se je Tajništvo vseučiliške fašistične mladine odločilo, da bo zbralo znatno količino predmetov, ki bi jih poslali vojakom vseučiliščnikom na raznih bojiščih. Te dni so zbirko, ki je vrgla okrog pet tisoč zavitkov, zaključili. Tajnik Stranke je želel, da bi zbirka nosila pravi fašistični pečat in je naročil, naj bo vsakemu zavoju priložen tale pozdrav: »Prisrčen pozdrav vseučiliškim tovarišem, ki so v imenu Ducejevem sprejeli klic domovine v vojni. Letošnje leto bo bogato slave za naše orožje. Naj živi Duce!«

Za predsednika krajevnega odbora Rdečega križa v Milanu je bil imenovan vojvoda Marcello Visconti di Modrone namesto advokata Raffaella Rodrigueza.

Pri geološkem zavodu milanskega vseučilišča so odprli nov zavod za preučevanje paleontologije.

Koledar

Danes, torek 10. marca: 40 mučencev.
Sreda, 11. marca: Sofronij, šk.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marijin trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska cesta št. 10; mr. Bohinec ded., Cesta 29. oktobra 31.

V sredo, 5. marca so diplomirali na pravni fakulteti v Ljubljani **Planinšič Jože** iz Remšnika na Kozjaku, **Klemenčič Franc** iz Dola in **Senica Janez** iz Sevnice. Iskreno čestitamo!

Živilske nakaznice za marec so razdeljene. Kdor je ni dobil ali je dobil nepravilno živilsko nakaznico brez upravičenega dodatka, naj pride ponjo od današnjega torka 10. t. m. dalje v mestni preskrbovalni urad v veliko dvorano Mestnega doma.

Za mestne reveže je podarila 2000 lir **Kolinska tovarna hranil d. d.,** v počaščenje spomina pok. dvornega svetnika g. Frana Dukiča je pa neimenovani dobrotnik nakazal 3000 lir. Mestno poglavarstvo izreka dobrotnikom najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranih. Počastite rajne z dobrimi deli!

Vodstvo salezijanskega zavoda na Rakovniku v Ljubljani sporoča, da se bo pouk na II. moški realni gimnaziji na Rakovniku redno nadaljeval. Gojenci naj se zato vrnejo vsi v četrtek, dne 13. marca popoldne, kakor smo to že tudi pismeno sporočili. — Ravnateljstvo.

Na II. moški realni gimnaziji v Ljubljani-Rakovnik se bo začel redni pouk v sredo, dne 11. marca ob ¾9 po starem urniku. — Ravnateljstvo.

Za nabiralno akcijo medicinske klinike v Ljubljani so darovali: G. Dr. N. N., Ljubljana Lir 10.000; G. Leopold Pavlič, trgovec, Ljubljana en električni aparat za čiščenje parketa in 1 električni aparat za čiščenje preprog in prahu. — Obema darovalcema se Interna klinika najtopleje zahvaljuje. — Predstojništvo medicinske klinike v Ljubljani.

Ljubljansko gledališče

DRAMA:

Torek, 10. marca ob 17.30: »Rokovnjači«. Red Torek.

Sreda, 11. marca ob 17.30: »Voda«. Red A.

Četrtek, 12. marca ob 17.30: »Človek, ki je videl smrt«. Red B

OPERA:

Torek, 10. marca ob 17: »Sv. Anton, vseh zaljubljenih patron«. Red B.

Sreda, 11. marca ob 17: »Don Pasquale«. Red Sreda.

Abonenti reda Torek bodo imeli drevi ob 17.30 uprizoritev Govekerjeve ljudske igre »Rokovnjači«. Delo obsega osem slik, ki slikajo usodo rokovnjaškega poglavarja Nandeta in njegove tolpe. Dejanje se godi leta 1810, v Kamniku in njegovi okolici. Razbojniška tolpa je prejela naziv »Rokovnjači« iz ljudskih ust, ki je verovalo, da nosi vsak Rakovnjač v malhi opaljeno otroško roko s pomočjo katere se lahko napravi nevidnega. Igrali bodo: Nandeta-Gregorin, v ostalih vlogah: Jan, Košuta, Cerar, M. Boltarjeva, Drenovec, J. Kovič, Simčičeva, Marija Vera, Gale, Peček, Starčeva, Plut, Brezigar, Bratina, Košič, Raztresen Orel, Rakarjeva, Vl. Škrbinšek, Milan Skrbinšek, Lipah, Kralj, Nakrst, Presetnik, Potokar, Raztresen, Nada Stritarjeva, J. Boltarjeva. — Režiser: Prof. Šest. Scenska glasba: Viktor Parma.

Vombergarjevo tridejansko komedijo »Voda«, bodo ponovili v sredo za red A. Pričetek predstave ob 17.30. Dejanje se plete okrog zgraditve vodovoda, zaradi katerega je ločena vsa vas v dve nasprotni stranki. Konflikt razreši na zelo spreten in zabaven način slikar Kopriva, ko spozna v čem leže ovire. Njegova zvijača je zgrajena na ničemurnosti in častihlepnosti vaščanov. Delo je zrežiral Milan Skrbinšek.

Drama pripravlja v režiji in inscenaciji inž. Bojana Stupice mladinsko igro »Jurček«, ki jo je napisal Pavel Golia in ki je bila pred približno sedmimi leti izvajana z velikim uspehom. Bajka je na novo predelana, vanjo so vpleteni učinkoviti komični prizori s cirkusom »Čudež«, ki bodo pripravili mladini mnogo veselja.

Abonenti reda Sreda bodo imeli v sredo ob 17 predstavo Donizettijeve komične opere »Don Pasquale« v sledeči zasedbi: Pasquale-Betetto, Malatesta-Janko, Ernesto-Sladoljev, Norina-Mlejnikova. Ker je Ivančičeva težko obolela, je prevzela njeno partijo Norine Mlejnikova, ki jo je pela tudi že na premieri. Notar-Jelnikar. Dirigent: Anton Neffat, režiser: Robert Primožič, inscenator: inž. Franz.

Kakor že objavljeno, pripravlja Opera prvo uprizoritev Gluckovega dela na našem odru: »Orfej in Evridika«. Delo je v operno-historičnem pogledu izredno zanimivo, ker predstavlja prvo reformo opere. Z njo je dosegel Gluck, da je prišel smisel besedila do resnične veljave in da sta se strnila glasba in vsebina opere v homogeno celoto. Gojil je notranji izraz čustva ter njegovo dramatično razgibanost. Naslovni partiji bosta peli Vidalijeva in Golobova. Dirigent: Demetrij Žebre, režiser: Ciril Debevc, zborovodja: Rado Simoniti, koreograf: inž. Peter Golovin, inscenator: inž Ernest Franz.

BUDINO con PESCE // RIBJA PASTETA

Oggi che l'alimentazione dev'essere regolata con estrema razionalità, il Budino La Rocca merita ogni preferenza come alimento completo. Entrano nella sua composizione pesce, olio puro d'oliva e verdure, tre elementi basilari, di altissimo tenore nutritivo e squisitamente appetitosi.

Dandanes, ko mora biti vsa prehrana urejena s skrajno racionalnostjo, zasluži pač RIBJA PASTETA La Rocca vsako prednost kot popolno hranivo. V njeno zmes je vmešano ribje meso, čisto olivno olje in zelenjava, tri osnovne prvine, ki so redilne in izredno tečne

RIMAGLIATRICE
AERODINAMICA per CALCE
dei brevetti originali
ERNESTO CURTI
in corso dal 1906
Rapida e silenziosa
AERODINAMICEN STROJ
ZA POBIRANJE ZANK NA NOGAVICAH
izvirnih patentov
ERNESTO CURTI
v rabi od leta 1906
Nagel in tih

MILANO
Via Mussolini, n. 5: tel. 65167

KONEC GREENEJEV

S. S. van Dine — **KRIMINALNI ROMAN** — 14

Ada je še vedno samo gledala in potem pritrdila.

Vance, ki je bil ves ta čas nekam zamaknjen v leseni ščitnik pri kaminu je stopil bližje k postelji.

»Mi hočete dovoliti, Heath, da prvi zaslišim gospodično?«

Heath se je odmaknil. Položaj, ki je zahteval takta in vljudnosti, ga je vidno spravil v zadrego.

»Gospodična,« je začel Vance z mirnim in ljubeznivim glasom ter primaknil svoj stol k postelji, »mi bi zelo radi pojasnili skrivnost pretekle noči in ker ste vi edina, ki nam lahko pri tem kaj pomaga, vas prosimo, da si poskusite poklicati v spomin čimbolj natančno vse, kar se je zgodilo.«

»Bilo... bilo je strašno!« je odvrnilo dekle ter se ozrlo preplašeno naokrog. »Ne vem, koliko je bila takrat ura, ko me je nekaj prebudilo... Ne bi mogla reči, kaj je to bilo. Vem, da sem se prebudila v hudi slutnji, da sem v nevarnosti...«

Zatisnila je oči in vso je pretresel neprisiljen strah.

»Imela sem vtis, kakor da je nekdo stopil v sobo in me iskal.«

Glas se ji je tresel in se izgubljal.

»Ali je bila v sobi tema?« je vprašal Vance vljudno.

»Čisto tema,« je odgovorila Ada in ga preplašeno pogledala. »Vprav zato sem bila toliko v strahu. Videti nisem mogla popolnoma nič. Zdelo se mi je, da se v moji bližini premika neka pošast, zli duh. Zaman sem poskušala zakričati, toda ni se mi posrečilo dati od sebe niti najmanjšega glasu. Grlo sem imela čisto suho in čutila sem kakor da me v njem nekaj tišči.«

»To so res svojstveni občutki, Ada,« je razložil Von Blon.

»Strah na splošno človeku vzame dar govora. In potem, kaj se je potem zgodilo?«

»Za trenutek ali dva sem ostala čisto pri miru. V sobi je vladala tišina. In vendar sem vedela, da mi nekdo ali nekaj grozi. Slednjič se mi je le posrečilo, da sem se zelo počasi premaknila. Strah me je bilo teme in hotela sem vstati in prižgati luč. Dolgo sem ostala v bližini postelje, dokler se mi ni posrečilo zapaziti tankega traku svetlobe, ki je prihajala skozi okno. Spričo tega me je prevzel občutek, da se vse to v resnici dogaja in da ne sanjam. Tedaj sem stopila proti vratom, da zavrtim električno stikalo. Komaj pa sem naredila nekaj korakov... ko... me je oplazila... neka roka.« njene ustnice so trepetale in oči ji je prevzela groza. »Tedaj... sem ostrmela kot okamenela! Nič več nisem vedela, kaj delam. Skušala sem kričati, toda ustnice so bile kot zapečatene. Tedaj sem zbežala... proti oknu... in ko sem bila tam, se mi je zazdelo, da gre nekdo za menoj. Slišala sem nekaj drsajočim korakom podobnega... Spoznala sem, da ne morem ubežati. Tedaj se je že razlegel silen strel in začutila sem, kakor da me je kdo sunil v ramo in potem zaslišala izraz silne mržnje. Čutila sem, da padam... da se nekam pogrezam...«

Globok molk je sledil njenim besedam.

Njeno pripovedovanje je bilo v vsej svoji stvarnosti nekaj strašnega, in kakor kakšni veliki gledališki igralki se je Adi posrečilo razložiti poslušalcem pomen bridke resnice.

»Strašno je to,« je zamrmral Vance čez nekaj minut s toplim, tolažečim glasom. »Nočem vas vznemirjati z žalostnimi spomini, želel pa bi, da mi nekatere stvari še nekoliko pojasnite.«

Ada se mu je hvaležno nasmehnila in čakala.

»Ali se morda ne bi mogli spomniti, kaj vas je prebudilo?«

»Ne, ne spominjam se prav nobenega glasu!«

»Ste pustili vrata odprta, ko ste šli spat?«

»Mislim, da. Toda, navadno jih zaklenem.

»Ali niste slišali, da bi se bila vrata odprla ali zaprla?«

»Ne, prav nič. V hiši je bila popolna tišina.«

»Toda vi ste bili prepričani, da je nekdo v sobi. Poskusite določnejše razložiti vaš vtis, gospodična.« Vancejev glas je bil prijazen, pa vendar odločen.

»Ne morem... pa vendar mi je nekaj reklo, da je nekdo v sobi.«

»Natančno... Poskusite se spomniti.« Vance se je sklonil k njej. »Kak dih morda, zračni tresljaj, ki bi ga bila povzročila oseba, ko je šla proti vaši postelji, kak duh, kakšna dišava...«

»Ne vem tega, ne morem se prav nič spomniti,« je pošepetala Ada po brezuspešnem prizadevanju, da bi si kaj prikličala v spomin. »Preveč sem bila prestrašena!«

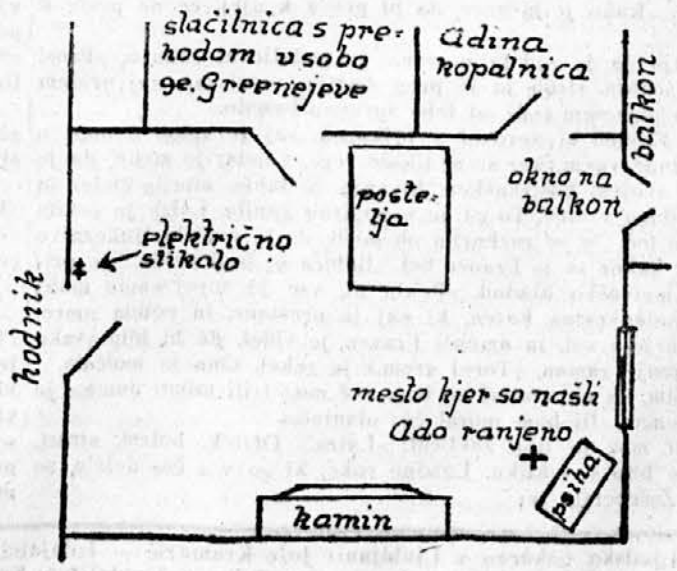

Adina soba

Andrejčkov Jože

Žalost in veselje

Roman v slikah

Risal Jože Beranek — Besedilo priredil Mirko Javornik

457.

Zdaj so bili prepričani, da se je moralo tam nekaj posebnega primeriti. Odvezali so čoln ter se oprezno bližali ladji. Potem so splezali nanjo in — o groza! Kakih dvajset mož je bilo privezanih in obešenih na jambore. Obrazi so jim bili spačeni, obleka napol segnila, meso pa do kosti oglodano od podgan

458.

Kapitan in Tomaž sta stopila k mrliču, v katerega je bil kapitan prej ustrelil. Napol je visel od jambora, ker mu je bila krogla odbila roko. Tomaž ga je natančneje pogledal, groza ga je stresla. Bil je — Jurij, ki se je bil zgubil od njiju na otoku. »Božja pravica ga je dohitela,« je dejal Tomaž. »Kakršno življenje, taka smrt!«

459.

S kapitanom sta vsa prevzeta po strašnem prizoru stopila pod krov in našla v kapitanovi sobici naslednje pismo:

»22. aprila je jadrnica ‚Fortuna' ujela tolovajsko ladjo znanega roparja Abdale. Na njej je bilo petdeset sužnjev. Ujetnike smo rešili, tolovaje pa žive privezali k jamborom in ladjo z razpetimi jadri izročili valovom.«

Agencija Domei

Uradna japonska poročevalska družba, ki ima 3000 uslužbencev in samo na Japonskem 40 uradov

Kdo danes ne pozna, vsaj po imenu, če ne drugače, agencije »Domei«, velike poročevalske družbe, ki iz japonskih virov seznanja svet o dogodkih na bojiščih in drugod? Prav za prav smo njeno ime precej skrajšali, kajti ta japonska poročevalska družba se v resnici imenuje s polnim imenom »Domei Tsushin Sha«, kar bi se po naše reklo »Združene poročevalske družbe«.

Rojstno leto

agencije Domei je leto 1936. Nastala je iz dveh glavnih prejšnjih poročevalskih družb, in sicer »Shimbun Rengo« in »Nippon Dempo«, ki sta se omenjenega leta strnili v eno samo. Do danes je Domei doživela že ogromen razmah in je njena organizacija raztegnjena takorekoč na ves svet. Zaposlenih je pri njej skupno 3.000 uslužbencev ter ima samo na Japonskem okrog štirideset uradov in več ko sto dopisnikov. Na Kitajskem dela za agencijo Domei nad štiri sto dopisnikov, ki so razmeščeni po vseh večjih mestih.

Glavna središča poročevalske družbe »Domei«

na Kitajskem

so Kanton, Šanghaj in Peking. Poluradna »Japan Radio Corporation«, kakor tudi »Korejska radijska družba« ter vsi časopisi na Japonskem in v Madžukuju prejemajo svoja poročila od agencije Domei in dajejo svoj prispevek k celotnim njenim dohodkom.

Domei razpolaga na Japonskem z več ko 6.000 km dolgo zasebno telefonsko progo, od leta 1939 dalje pa ima tudi svoj

lastni pomorski kabel

ki veže japonsko prestolnico Tokio z Mandžukuom. Poleg tega je bila uvedena posebna radijska služba za oddajanje poročil domačim in tujim časopisom.

Vsak dan gre med polurnimi odmori med posameznimi oddajami iz agencije Domei preko radia v svet dobrih 20.000 besed v francoskem in angleškem jeziku. Poleg uradov, ki jih ima Domei na Japonskem, na Kitajskem in v Mandžukuju, razpolaga še s kakimi dvajsetimi dopisništvi po večjih mestih zunanjega sveta.

Najvažnejše dopisništvo je v Berlinu

Enega najvažnejših dopisniških uradov agencije Domei imajo brez dvoma v Berlinu, kjer dela pet japonskih poročevalcev. Razumljivo je, da je z nastankom vojne važnost Berlina kot središča političnih dogodkov in vira, odkoder prihajajo številna poročila še dosti večja kot je bila prej. Danes pošiljajo poročevalci agencije Domei iz nemške prestolnice dvajsetkrat več brzojavnih poročil, kakor pa so jih pred izbruhom sedanje vojne.

Druga važna mesta, kjer imajo dopisniške urade glavne japonske poročevalske družbe, so še Rim, Madrid, Lizbona, Vichy, Stockholm, Samara (prej Moskva), Bern, Sofija in Carigrad. Odveč bi bilo poudarjati, da je agencija Domei »mobilizirala«

celo vojsko posebnih poročevalcev

na bojiščih Daljnega Vzhoda in Tihega morja. Na razpolago imajo svojo lastno radijsko oddajno postajo, preko katere lahko dobe zvezo s Saigonom in Tokijem. Tako lahko pridejo poročila z bojišč hitro v osrednji urad agencije Domei, in niti pol ure ne mine, ko že gredo po vsem svetu. Odveč bi bilo tudi poudarjati, kako velikega pomena je takšna, nadvse skrbna in načrtno organizirana poročevalska družba, kakršna je agencija Domei, ne samo za hitro obveščanje ostalega sveta o dogodkih na bojiščih in drugod, pač pa tudi za uspešno ustvarjanje javnega mnenja, kakršno brez dvoma zelo podpira stremljenja, za katerimi vodilni možje tiste države teže.

Slepec odkril vlomilca

Spoznal ga je po glasu: »Če se le zganeta, bom streljal!«

Pri raznih zaslišavanjih, bodisi na policiji ali pa na sodniji, se dostikrat pripeti kaj nenavadnega; primer pa, ki so ga imeli zadnjič na policijskem uradu v Avernesu pri Valenciennesu, je naravnost edinstven, skoraj neverjeten. Poročilo iz Ženeve pravi o njem naslednje.

Pred nedavnim je neznan zločinec ponoči vlomil v stanovanje zakoncev Delsan, ki sta bila oba že precej v letih. Vlomilec je pretaknil vse stanovanje, da bi kaj dragocenega našel in pobasal, ter se nazadnje pojavil tudi v spalnici imenovanih zakoncev. Ko je stopil v sobo, je zavpil: »Če se le zganeta, bom streljal!« In že je začel stikati po predalih in tudi v spalnici vse pretaknil ter precej stvari seveda tudi vtaknil v žep, saj Delsanova nista bila ravno revna. Žena, ki je že tako in tako imela precej hudo srčno napako, se je tatu tako prestrašila, da jo je zadela kap in je umrla. Njen mož pa je bil že nekaj let popolnoma slep in zato vlomilcu tudi ni mogel biti nevaren. Tat je svoje delo lahko mirno opravil, odnesel, kar se mu je zdelo, da je kaj prida vredno, posebno za denar mu je šlo seveda, nato pa spet izginil. Dolgo časa za njim ni bilo nobene sledi.

Starega Delsona so seveda potem na policiji takoj zaslišali, toda mož res ni vedel povedati ničesar o tem, kakšen je bil vlomilec, izpovedal je le, da ga je ponoči slišal, kako je zavpil: »Če se le zganeta, bom streljal!« Pripomnil pa je še, da mu je vlomilčev glas ostal čisto natančno v spominu.

Policija, ki se je pridno vrgla na delo in stikala vsepovsod za zločincem, dolgo ni mogla ugotoviti ničesar zanesljivega. Njen sum pa se je vendarle osredotočil na dva sumljiva človeka, ki sta bila že prej nekajkrat kaznovana in ju je imela policija dobro, oziroma slabo zapisana. Brž so ju zaprli in pri zaslišavanju prijeli zelo trdo, kakor pač na policiji znajo. Zaslišal ju je sam policijski komisar, in sicer v navzočnosti slepega Delsona. Ko pa je slepi mož zaslišal glas človeka, ki só ga zasliševali, je začel z vso odločnostjo zatrjevati, da je to prav takšen glas, kakor je bil tisti, ki ga je slišal ono noč iz ust vlomilca. »Tako natančno se spominjam,« je dejal, »glasu tistega zločinca in sem trdno prepričan, da v moje stanovanje ni mogel vlomiti nihče drugi, kot tale človek, ki ga zdaj zaslišujete. V spominu mi je ostala celo barva njegovega glasu, ko je dejal: ‚Če se le zganeta, bom streljal!'«

Na podlagi tega nenavadnega pričevanja so tistega osumljenca izročili sodišču, poročilo pa še ne pove, ali ga je sodišče res spoznalo za krivega, oziroma če se je bil stari slepi Delson pri svoji »obdolžitvi po glasu« zmotil ali ne.

Iz 200.000 parov starih čevljev 100.000 novih za reveže

Na pobudo madžarskega ministrstva za socialno skrbstvo, ki je v sedanjih izrednih časih dalo primerne naloge tudi raznim mladinskim in dijaškim organizacijam, so s 1. decembrom lanskega leta začeli po vsej Madžarski nabirati stare nerabne čevlje z namenom, da iz njih narede nove ter jih nato po močno znižanih cenah prodajo tistim, ki nimajo niti najpotrebnejše obutve.

Te dni je bilo tudi že sporočeno javnosti, kakšne uspehe je doseglo to pobiranje starih čevljev na Madžarskem. Uspehi so, kakor se vidi iz uradnih podatkov, več ko presenetljivi. Zbrali so okrog 200.000 parov starih čevljev, in pravijo, da bodo zdaj lahko naredili iz njih vsaj 100.000 parov novih in jih stavili naprodaj. Prodali jih bodo, kakor rečeno, po globoko znižanih cenah, najrevnejšim pa jih bodo dali celo zastonj.

»SLOV. DOM« v vsako hišo!

Koliko Južna Amerika lahko dá Severni

Izjava ravnatelja Urada za vojno industrijo Združenih držav

Ravnatelj urada za vojno proizvodnjo v ameriških Združenih državah, Knudsen, je te dni napisal članek, ki ga je ponatisnilo tudi argentinsko časopisje in ki v njem poudarja, kako so v gospodarskem oziru dežele Južne Amerike največjega pomena za Združene države v sedanji njihovi vojni.

Severna Amerika čuti veliko potrebo po surovinah iz Južne Amerike, — je dejal — ker sama ne more kriti lastnih potreb vojne industrije. Združene ameriške države, bi bile brez moči, če ne bi mogle več računati z izdatnim prispevkom in s surovinami, ki so za vojno industrijo nujno potrebne, in ki jih dobivajo, oziroma bi jih lahko dobivale iz dvajsetih drugih ameriških držav.

Svoja izvajanja Knudsen utemeljuje na tale način: Iz Mehike uvažajo Združene države 67 odstotkov antimonove rude. V preteklem letu so naložili v tako imenovani Latinski Ameriki, posebno pa še v državi Čile, 500.000 ton bakra. Argentina pispeva 60 odstotkov vseh kož, kolikor jih porabijo Združene države. 56 odstokov potreb po svincu v Združenih državah krijejo mehiške tovarne, 12 odstotkov svinca pa pride tja iz Peruja in Čileja. 18 odstotkov manganove rude pride v Združene države iz Brazilije.

Za bodoče je torej nujno potrebno — je dejal Knudsen, — da bo prihajala v Združene države tudi cinkova ruda iz Bolivije, ki so jo doslej pošiljali v Evropo. Nizozemska Guayana pa oskrbuje Severno Ameriko z boksitom in krije na ta način do 60 odstotkov vseh potreb po aluminiju v Združenih državah.

DOBRI STARI ČASI

102

»Ali odhajate?« je vprašala Luiza z glasom, ki se je zdel, da prihaja iz daljnega sveta. »Zbogom!« Stopil je k njej, se sklonil in poljubil nogavičico v njeni roki. »Luiza,« je zašepetal, »upravitelj iz Caravine je tu.« Ni pokazala nič začudenja. »Babica ga je poklicala danes ponoči,« je nadaljeval Franco. »Rekla mu je, da je videla našo Marijo, svetlo ko angela.«

»O, kakšna laž!« je rekla Luiza z velikim zaničevanjem, a brez jeze. »Kako je mogoče, da bi prišla k njej, če ne pride k meni!«

»Marija jo je zadela v srce,« je nadaljeval Franco. »Prosi nas odpuščanja, strah jo je pred smrtjo, prosi me, naj pridem k njej in prinesem tudi od tebe spravno besedo.«

Tudi Franco ni veroval v prikazen, saj je sploh dvomil o vsem nadnaravnem, kar se ni tikalo vere. Vendar je mislil, da je Marija v svojem onstranskem bivanju že lahko storila čudež in zadela babico v srce. To ga je nepopisno ganilo. Luiza je ostala hladna ko led. Ni se razburila ob misli, da bi poslala ljubeznivo sporočilo, kakor se je Franco bal. »Babica se boji pekla,« je pripomnila mrtvaško hladno. »Pekla ni, vse je torej samo malo strahu, malenkostna kazen, ki naj jo prestane, in potem umre, kakor umrjejo vsi, in amen!« Franco je videl, da bi bilo vsako prigovarjanje zaman. »Torej grem,« je rekel. Ona je molčala.

»Mislim, da ob vrnitvi ne bom več mogel iti mimo doma,« je rekel Franco. »Iti bom moral čez planine.«

Mladi mož je tiho zaklical: »Luiza!« Očitek, bolest, strast, vse to je bilo v vzkliku. Luizine roke, ki so ves čas delale, so obstale. Zašepetala je:

»Nič več ne čutim. Kamen sem.«

Franco je čutil, da mu pojemajo moči. Poljubil je ženo na lase, ji zašepetal zbogom, stopil v spalnico, pokleknil in objel prazno posteljico. Pomislil je na glasek svojega ljubega otročička: »Še poljubček, očka!« Zaihtel je, se obvladal in zbežal proč.

Prijatelja sta ga nepotrpežljivo čakala v dvorani. Kako naj odideta, če ne poznata poti? Odvetnik je poznal pot čez Boglio, toda ali naj gredo po njej, če hočejo ubežati stražam? Ko sta slišala, da namerava iti Franco v Cressogno, sta bila vsa osupla. Pedraglio je skoraj skočil iz kože. Rekel je, da je nesramno, da pusti prijatelja na cedilu. Ko je upravitelj zvedel kako stvari stoje, se je pridružil Pedragliu, se ponudil, da bo Franca opravičil, ter mu predlagal, naj napiše nekaj besed, ki jih bo nesel v Cressogno. Toda Franco je bil prepričan, da želi to stvar od njega njegova Marija in ni hotel odnehati. Spomnil se je, da pozna upravitelj vse steze kakor zajec. »Pojdi ti!« mu je rekel. »Sprejmi ju ti!« Upravitelj je hotel ravno odgovoriti, da ga grofica morda potrebuje, ko je odvetnik zaklical: »Tiho! Glejte!«

Prav pred hišo, kjer so odsevale sence Bisgnaga na valujoči gladini, se je ustavil čoln. Franco je spoznal čoln finančnih stražnikov.

»Stavim, da nas te svinje stražijo,« je zamrmral Pedraglio. »Bojijo se, da ne bi ušli s čolnom. Kar naj vohunijo!«

»Tiho!« je rekel še enkrat odvetnik in stopil k oknu proti cerkvi.

Vsi so molčali in zadrževali sapo.

»Hudič!« je rekel odvetnik ter se naglo odmaknil od okna: »Tu so!« Franco je stopil k oknu, videl samo enega človeka, ki je pritekel, ter mislil, da je to le nepotreben hrup. Toda človek, ki so mu dali priimek »bežeči zajec«, ker je vse vedel in vse videl, mu je zaklical, ko je tekel mimo okna: »Policija!« Hkrati so se zaslišali koraki mnogih oseb. Franco je vzkliknil: »Z menoj! Tudi ti, upravitelj!« ter planil z vsemi na malo dvorišče med hišo in goro do bližnjice, ki pelje v Albogasio Superiore. Bilo je tako temno, da ni nihče zapazil stražnika, ki je stal na straži s puško v roki dva koraka od vrat drvarnice. K sreči je bil ta stražnik neki Filippini di Busto, poštenjak, ki je s težkim srcem užival avstrijski kruh, ker pač ni mogel dobiti drugega. »Hitro!« je zašepetal. »Pojdite čez polje in potem po cesti čez Boglio! Po stezi pod Marijino bukvo na levo!« Franco se je možu zahvalil ter hitel s tovariši po strmi stezi, ki vodi do deželne ceste v Albogasio Superiore. Ko so dospeli do pol pota, so skočili vsi na desno v koruzo in prisluškovali. Slišali so korake na stopnicah, ki drže od cerkve in potem na stezo, kjer je stala straža. Očitno se je hotela prepričati, da so vsi izhodi dobro zavarovani. Štirje možje so se hitro splazili skozi koruzo. Ko so dospeli pod pečino, ki se imenuje Sass del Lori, so se posvetovali. Lahko bi šli po stezi, ki pride na cesto v Albogasio prav pri vratih Pasottijevega vrta, ter se potem plazili od polja do polja do ceste čez Bolgio. Toda ob tej uri bi bilo stezo težko najti. Ker so se bali, da ne bi izgubili preveč časa, so se odločili za gorsko pot, ki gre od Albogasia Inferiore do Puttinijeve hiše. Tu bi zavili na desno okoli Puttinijeve hiše in bi bili v nekaj skokih na cesti, ki pelje čez Boglio. Začelo se je že nekaj daniti. Po eni strani je bilo to slabo, po drugi pa je bilo dobro, da so lažje prišli iz te zasede malih polj in ograj. Nihče ni govoril. Samo Pedraglio je včasih izustil kletvico, če se je spodtaknil ob kamen, ali zbodel ob grmu. Ostali so ga tedaj šepetaje mirili.

Dospeli so do gorske stezice. Spredaj je šel upravitelj, ki je skakal kakor veverica čez ograje in plotove. Ko so bili vsi zbrani na stezici, se je Franco ločil od družbe. Za pot čez Boglio ga ne potrebujejo, on gre v Cressogno. Zaman ga je držal Pedraglio za roke, zaman ga je upravitelj prosil, naj se ne izpostavlja, ker ga bodo gotovo ujeli in ga vtaknili mogoče celo v ječo. Mislil je, da mora poslušati Marijin glas in glas vesti. Iztrgal se je Pedragliu in izginil po stezi navzgor, ker ni hotel iti v Cressogno čez S. Mamette, ker bi bilo prenevarno.

Za Ljudsko tiskarno v Ljubljani: Jože Kramarič — Izdajatelj: inž. Sodja — Urednik: Mirko Javornik — Rokopisov ne vračamo — »Slovenski dom« izhaja ob delavnikih ob 12 — Mesečna naročnina 10 lir, za inozemstvo 15 lir — Uredništvo: Kopitarjeva ulica 6/III — Uprava: Kopitarjeva ulica 6, Ljubljana — Telefon štev. 40-01 do 40-05 — Podružnica: Novo mesto